

Länsstyrelsen i Hallands läns yttrande över betänkande ”Skogsbränderna sommaren 2018” SOU 2019:7

Länsstyrelsen i Halland välkomnar ”Skogsbränderna sommaren 2018” SOU 2019:7 och ser positivt på möjligheten att framföra synpunkter. Betänkandet innehåller flera konstruktiva förslag till förbättringar för att öka förmågan att hantera skogsbränder bland annat genom krav på systemledning, tydliga kommunala handlingsprogram och enhetlig nomenklatur för räddningstjänst. Samtidigt ser Länsstyrelsen brister i utredningen, framförallt när det gäller beaktande av länsstyrelsernas roll i det svenska krisberedskapssystemet som geografiskt områdesansvarig aktör. I detta avseende speglar nämnda betänkande ansatsen i den tidigare utredningen om kommunal räddningstjänst, (”En effektivare kommunal räddningstjänst” SOU 2018:54.) Länsstyrelsen vill peka på att myndighetens yttrande över denna utredning - med diarienummer 450-5017, är relevant även när det gäller föreliggande utredning om bränderna sommaren 2018.

Bakgrund

Allvarliga skogsbränder är exempel på händelser som kräver att räddningsinsatser, enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) genomförs parallellt med krishantering på lokal, regional och nationell nivå. Hanteringen och beredskapen för händelser ska bygga på den risk och sårbarhetsbedömning som görs på de olika nivåerna i krisberedskapssystemet. Det är också viktigt att händelser så långt det är möjligt hanteras nära den lokala nivån enligt närhetsprincipen inom krisberedskapen. Närhetsprincipen skapar förutsättningar för att möta en situation med många samtidigt allvarliga händelser i landet. Detta är denna ordning som gör det svenska krisberedskapssystemet robust och som även utgör en viktig faktor då planeringen för det civila försvaret nu återupptas.

Ett tillfredställande brandförsvaret mot skogsbränder innehåller så mycket mer än bara den släckande kapaciteten. Brandförsvaret handlar också om förebyggande och förberedande åtgärder, bland annat inom den svenska skogsnäringen. Länsstyrelserna är den expertmyndighet med närvaro i hela

2019-04-26

450-1311-2019

landet som har upparbetade kontakter med skogsägare och skogsbrukare runt om i landet.

Det är mot denna bakgrund länsstyrelsen lämnar synpunkter på betänkandet ”Skogsbränderna 2018” SOU 2019:7.

Många bra förslag från tidigare utredning, men få konkreta åtgärder

Förslaget om att staten delvis ska kunna ta över den kommunala räddningstjänsten, det vill säga bara själva insatsen och inte hela organisationen i en kommun/förbund, anser länsstyrelsen är ett bra förslag. Länsstyrelsen är även positiv till ett förtydligande av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSBs nationella roll.

Det kan dock konstateras att utredningen i huvudsak har adressat redan lagda förslag i SOU 2018:54 ”En effektivare kommunal räddningstjänst” och mycket lite fokuserat på vilka åtgärder som verkligen behövs för att få ett effektivt skogsbrandförsvar. Inte minst gäller det förebyggande åtgärder som till stora delar saknas i utredningen men även ett övergripande resonemang om strategier och övergripande taktik saknas.

MSB bör fokusera på den nationella nivån

Sommarens skogsbränder blottade att det saknas en nationell nivå för att prioritera och inrikta nationella förstärkningsresurser. MSB tog i somras, utan att ha ett tydligt mandat i LSO, denna uppgift och det är rimligt att den nationella uppgiften ges legitimitet även i författningstext. Länsstyrelsen har uppfattningen att det är just den nationella rollen som MSB bör ha och som myndigheten ska fokusera på att utveckla. Den nationella nivån ska kunna prioritera nationella resurser, begära internationella resurser, kunna mäkla resurser mellan olika insatser och områden och svara för en samlad lägesbild.

Förslaget i betänkandet att MSB även ska ta över länsstyrelsernas roll i länen om staten behöver överta ansvaret för räddningsinsatser, kommer kräva att MSB bygger upp en regional närvaro. Att MSB ska arbeta mot kommunerna direkt, utan länsstyrelsernas inblandning, just inom LSO förefaller vara ett märkligt resonemang. Inom alla andra området i den samlade krisberedskapen används den nationella, regionala och lokala nivån.

Som länsstyrelserna med flera remissinstanser påpekade i remissvaren avseende SOU 2018:54 ”En effektivare kommunal räddningstjänst” är det varken nödvändigt eller lämpligt att särreglera hur den statliga inblandningen (stöd, tillsyn, möjlighet till övertagande) inom området kommunal räddningstjänst utan att beakta hela krisberedskapssystemet. Utredningens förslag att särreglera just räddningstjänst riskerar att skapa otydligheter mellan den nationella nivån som MSB naturligt bör ha och den regionala nivå som

2019-04-26

450-1311-2019

länsstyrelserna har i krisberedskapssystemet. Länsstyrelsen anser att utredningen i denna fråga gjort en missbedömning av helheten.

Länsstyrelsens många expertområden med regional närvaro

På länsstyrelserna sammanfaller många olika expertområden och det finns en unik blandning av kompetenser bland annat inom naturvård, krisberedskap, GIS, kommunikation, juridik och räddningstjänst. Länsstyrelserna och kompetensen finns i alla delar av landet och genom samarbete kan alla länsstyrelser få del av särskild expertkompetens. I andra länder med stora skogsbränder, t ex i Spanien är det en självklarhet att regionala myndigheter med kunskap om naturvård och skogsskötsel är central i skogsbrandförsvaret.

Länsstyrelsen i Hallands län har med anledning av ansvaret för en kärnteknisk olycka en krisledningsorganisation som är allsidigt sammansatt och består av samtlig tillsvidareanställd personal. Det innebär att Länsstyrelsen kan analysera, planera, genomföra och utvärdera åtgärder för att minska konsekvenserna av en allvarlig samhällsstörning utifrån kunskap och erfarenhet från myndighetens breda uppdrag. Länsstyrelsen anser vidare att det finns en tydlig koppling mellan ansvaret vid en kärnteknisk olycka (statlig räddningstjänst) och övertagande av kommunal räddningstjänst då möjligheten för övertagande av kommunal räddningstjänst kan vara nödvändig för att säkerställa tillgängliga räddningstjänstresurser.

Länsstyrelsen anser det inte är försvarbart att MSB ersätter länsstyrelsernas roll på det regionala planet och att utredning även i fråga om vilka kompetenser som behövs har gjort en felbedömning.

Effektiv hantering kräver etablerad regional samordning

Ett av de drabbade länen i somras var Jämtland och samordningen byggde på att aktörerna, räddningstjänst, länsstyrelsen, Polis med flera var samgrupperade i en väl inarbetad struktur. Modellen som bygger på MSBs "Gemensamma grunder" och att en god samverkansrutin byggs upp i vardagen är etablerad även på flera andra platser i landet. Exempelvis finns det i Hallands län ett regionalt råd för samhällsskydd och beredskap som har till uppgift att stödja aktörer regionalt och att säkerställa nödvändig samordning. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt och strukturerat för att de olika aktörernas roller ska vara inövade, kända och accepterade. Bland annat har länsstyrelsen i samverkan med länets aktörer tagit fram en regional strategi för samverkan vid stora olyckor och kriser i Hallands län.

En generisk samverkanskultur byggs upp och de positiva effekterna blir tydliga när svåra uppgifter ska hanteras gemensamt. Detta visar tydligt att det är på etablerade rutiner och närvaro i vardagen som den regionala nivån för även

2019-04-26

450-1311-2019

skogsbrandsbekämpning ska organiseras. Länsstyrelsen har den naturliga regionala rollen som sammanhållande i detta arbete.

Sammanfattningsvis, utveckla de olika nivåerna tillsammans

Sammanfattningsvis, sommaren visar tydligt att allvarliga skogsbränder kan inträffa samtidigt på många olika platser i landet. Detta kräver såväl en utvecklad nationell samordning som en regional förmåga. Det är därför anmärkningsvärt att utredaren inte ser det självklara i att använda den inom krisberedskapen fungerande principen med lokal, region och nationell nivå. Det är uppenbart att alla tre nivåer behövs för att hantera framtidens skogsbränder. MSB ska fokusera på den nationella nivån, länsstyrelsen på den regionala och kommunen samt kommunens räddningstjänster den lokala. Då får vi ett robust system med förutsättningar att hantera även fler bränder samtidigt i landet.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lena Sommerstad efter föredragning av beredskapsdirektör Niklas Nordgren. Deltagit i beredningen av ärendet har brandingenjör Helen Stened.

Lena Sommerstad
Landshövding

Niklas Nordgren
Beredskapsdirektör

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.